

Het nieuwe
VERZAMELEN
Waarom worden we toch zo blij van verzamelen? Omdat we dan gewoon lekker doen wat ons instinct ons ingeeft: hamsteren, ordenen en uitstallen. En ja, dat werkt ook als het oude foto's zijn of koffiekopjes.

Mooi: Valerie Roybal is een flickr-group begonnen met oude foto's van mensen met hun/een dier: www.flickr.com/groups/vintagepets

Een jaar of tien geleden reisde ik een paar maanden door Azië en stuitte ik in een Filipijnse supermarkt op een kartonnen doosje met elastiekjes, waarop Sean Connery als 007 stond afgebeeld (nooit goed het verband tussen elastiekjes en Sean Connery begrepen: allebei sterk?). Het grappige doosje moest mee in de rugzak en sindsdien heb ik het: een onbedwingbare behoefte om

Natasja Henke verzamelt tweedehands kleding. Het meeste om zelf te dragen, maar ze maakt er ook tassen van die ze op Etsy verkoopt. www.etsy.com/shop/FouRoux

mooie of grappige verpakkingen van kleine, alledaagse gebruiksvoorwerpen – liefst uit het buitenland – te sparen. Voordeel van deze verzamelhobby: op vakantie vind ik het altijd leuk om de boodschappen te doen, want de mooiste verpakkingen vind je in zo'n kleine supermarkt, zo een die op een fijne manier muf ruikt en tot aan de nok toe is volgestapeld met spulletjes. Ik ben nu de trotse bezitter van de meest uiteenlopende nutteloze doosje (van tandpasta uit Indonesië met filmsterrenlook tot sigaretten uit Griekenland met 'Santé' erop). Niet omdat ik ze gebruik, maar gewoon omdat ik er blij van word om ernaar te kijken en me te verwonderen over hoe mooi – of apart – kleine, op het oog onbenullige gebruiksvoorwerpen, ontworpen zijn.

Dagelijkse schoonheid

Dat ik niet de enige ben die het leuk vindt om zo nu en dan iets mee naar huis te slepen, moge duidelijk zijn. Natuurlijk bestaan er al jaren en jaren verzamelaars van postzegels, munten en zulks. Maar de laatste tijd duiken er ook steeds meer andersoortige verzamelaars op. Mensen die niet elke verzamelbeurs aflopen op zoek naar die ene ontbrekende postzegel, maar die wel met veel plezier rommelmarkten, kerkbazaars en fancy fairs in bejaardenhuizen afstruinen op zoek naar 'schatten'. Vintage stoffen bijvoorbeeld, oud servies of pillendoosjes. Niet omdat het wat waard is (of wordt), maar puur om de schoonheid ervan, om het bijzondere van het gewone. En die verzamelingen dienen ook vaak weer als inspiratie voor leuke projecten. Neem Lisa Congdon, een Amerikaanse illustratrice, en de verzameling koningin van alledaagse dingen. Het afgelopen jaar plaatste ze elke dag op haar weblog een foto van items uit haar enorme verzameling verzamelingen. Een greep uit Lisa's 'aanbod': boekenleggers, blikjes, kleine globes, bingo kaarten, ansichtkaarten, bonnenboekjes, centimeters, luciferdoosjes, verpakkingen van kantoorartikelen, dobbelstenen, naaigerei – te veel om op te noemen (ze plaatst immers elke dag een foto, dus ze loopt al aardig

richting de 365). Waarom ze dat doet? "Al van jongs af aan ben ik geobsedeerd door het verzamelen én organiseren, groeperen en tentoonstellen van mooie, oude, soms zeldzame en ongebruikelijke spullen. Als ik dan iets vind wat precies past bij een verzameling die ik al heb, of wat gewoon heel gaaf is, dan ben ik enorm opgewonden." Zie je één oude vergeelde brief, dan denk je: mwah. Maar zie je er ineens vijf, zoals op haar blog, mooi gerangschikt bij elkaar, dan is dat prachtig. Ook leuk: soms maakt ze een tekening van een gefantaseerde verzamelobjecten. Mocht je nog niets verzamelen, dan krijg je na het zien van haar weblog spontaan zin om te beginnen. In 2011 komt een boek van Lisa uit met al haar verzamelingen.

Hang naar het verleden

Waar zou die drang tot verzamelen toch vandaan komen? Waarom zetten mensen op rommelmarkten keer op keer hun 'opmerkelijke oog' aan, wat inhoudt dat je – vaak vanuit je ooghoek – tussen een stapel rommel een 'schat' ziet liggen zoals een mooie lap stof, een stapeltje gebloemde vintage borden of waar je ook maar naar op zoek bent? Antropologe Marjorie Akin, verbonden aan de Universiteit van Californië, geeft een aantal redenen waarom mensen aan het verzamelen slaan.

- * 'Het bevredigen van de persoonlijke esthetiek', dus verzamelen om de schoonheid van iets.
- * Nostalgische redenen, het verlangen naar binding met het verleden.
- * Het verlangen naar authenticiteit, je met je verzameling te onderscheiden, en je identiteit tonen, met het idee: je bent wat je hebt.

Maar er is meer: volgens socioloog Jaco Berveling heeft verzamelen ook een biologische oorsprong. Het is een oerinstinct en wordt al gedaan zolang de mensheid bestaat, als middel om je te wapenen tegen schaarste. Het jaag-element is volgens hem ook een belangrijk motief: de kick van iets zoeken en vinden. Daar komt nog

bij dat Nederland bij uitstek een verzamelnatie is, zo schrijft Berveling in zijn boek *Hebben is houden*: verzamelen zit in onze aard. Al in de zestiende en zeventiende eeuw, de tijd dat we begonnen met handel te drijven en rijk werden, was Nederland beroemd om z'n particuliere verzamelingen. In de havens van Amsterdam en Rotterdam voeren schepen binnen vol exotische en bijzondere voorwerpen (o.a. koralen, schelpen, leeuwenhuiden) waarmee veel kooplieden, apothekers, artsen, advocaten, maar ook bijvoorbeeld Rembrandt, een zogenaamd kunstkabinet inrichtten. Door die verzamelaars hebben we niet alleen heel veel musea in Nederland (zowel het Kröller-Müller als Boijmans van Beuningen ontstond vanuit een particuliere verzameling), maar ook heel bijzondere musea, van tassen tot theelepels.

Papieren zakjes

Verzamelen om de connectie met het verleden – zoals Akin zegt – daar weet Simone Bouwstra (www.siepsfabriek.nl) alles van. Vorig jaar kreeg ze de volledige zakjesverzameling (papieren zakjes die als verpakking dienden) cadeau van een oude dame van 85 jaar. Simone: "Ze had bij ieder zakje een verhaal, ik heb vier uur bij d'r gezeten en ze wist nog bij elk zakje waar het vandaan kwam en hoe ze eraan kwam."

De Franse socioloog Baudrillard wist in dit verband treffend te verwoorden waar verzamelen om draait: 'De wezenlijke functie van verzamelen is het tastbaar maken van de tijd.' Zelf verzamelt Simone ook papieren zakjes, ze werden al eens tentoongesteld in het Canadese tijdschrift *Uppercase (a magazine for the creative and curious)*. Al die verschillende kleurcombinaties dienen voor ➡

De verzamelingen van Lisa Congdon (zie ook pag. 110/111) vind je op www.collectionaday2010.blogspot.com en lisacongdon.com. Er komt een boek in 2011, daarover later meer!

haar nog steeds als inspiratiebron. “Verzamelingen bedenken je niet altijd van tevoren, die ontstaan gewoon. Voor mij gaat het ook vooral om aandacht voor kleine dingen, dat ik er even bij stilsta dat ik ook van die kleine dingen al heel blij kan worden.” Simone verzamelde een tijd lang iets opmerkelijks: pasfoto’s zonder hoofd. “Ik werkte bij de NS en moest voor jaarkaarten uit pasfoto’s de hoofden knippen, omdat ze anders niet pasten. De restanten – vaak nog met een stukje kleding erop – kon ik niet weggooien en nam ik mee naar huis. Wat ik er mee ga doen? Ik weet het nog steeds niet, misschien ga ik er verhalen bij bedenken, op een dag zal het gewoon wel komen. Ze zijn nu ook al mooi om te zien.”

Verzamelen als fijne hobby dus, die ervoor zorgt dat je even uit je dagelijkse bestaan wordt weggetrokken. En het is gewoon leuk om bezig te zijn met dingen die je mooi vindt. Volgens Jaco Berveling is verzamelen ook een antwoord op de chaos in de wereld, of de chaos in je hoofd. En misschien klopt dat wel, want over een overzichtelijke verzameling (mits je 'm natuurlijk een beetje binnen de perken weet te houden) lukt het wél controle uit te oefenen. Maar ook het ordenen van een verzameling, Lisa Congdon noemt het ook, vinden veel mensen heerlijk. Er zijn nogal wat verzamelaars

KIJKDOOSJES Voor de Amerikaanse kunstenaar Joseph Cornell (1903-1972) waren de straten van New York één grote Winkel van Sinkel. Hij was een verwoed verzamelaar en alles wat hij tegenkwam in rommelwinkels, rommelmarkten en op straat (o.a. boeken, briefkaarten, foto's, fossielen, wijnglazen), werd thuis zorgvuldig gesorteerd en opgeborgen. Uit zijn verzamelingen stelde hij 'shadow boxes' samen, een soort kijkdoosjes, waarin hij zijn herinneringen en dromen vastlegde. Het Rotterdamse Museum Boijmans van Beuningen heeft een kijkdoosje aangekocht: 'For Chiarina' - opgedragen aan de vrouw van componist Schumann: Clara Wieck. Zelf een shadow box maken? Bij Ikea kun je lege 'vitrinekastjes' kopen, om te vullen met je eigen gevonden souvenirs: een verlopen paspoort met stempels, een stukje landkaart, schelpen, zand... Inspiratie genoeg op www.josephcornellbox.com.

Voor de Engelse fotografe Cassia Beck (beelden links-onder) dient haar verzameling vintage koffers niet alleen als opbergruimte en gebruiksvoorwerp, maar óók als muze. "Ik ben geïnteresseerd in de geschiedenis van die koffers: waar zijn ze geweest, wat zat erin en van wie was die koffer?" Haar vintage koffers duiken regelmatig op in haar werk en door het gebruik van kleur, toon en compositie speelt Cassia met de persoonlijkheid en geschiedenis van de koffers. Je vindt haar werk op cassiab.blogspot.com.

die deze behoefte van ordenen al van kind af aan hebben. Wat ook niet zo gek is, als je de socioloog Baudrillard moet geloven, want hij wees er al op dat voor kinderen verzamelen de meest rudimentaire manier is om controle uit te oefenen op hun omgeving. Ook zin gekregen in een verzameling? Volgens psychologen helpt het als je een bepaald type bent: als je openstaat voor nieuwe dingen, speurzin toont, nieuwsgierig bent en een bepaalde mate van hebzucht bezit. Maar pas op, verzamelen kan verslavend werken. En dan heb ik het nog niet eens over dat grote huis waar je naar op zoek moet, om al dat moois in kwijt te kunnen. ●

TEKST CAROLINE BUIJS